



Sygn. akt IV KK 170/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 czerwca 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Małgorzata Gierszon (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Jacek Błaszczyk

SSN Paweł Wiliński

Protokolant Małgorzata Gierczak

w sprawie **E.J.** ,

uznanego sprawcą przestępstwa z art. 191 § 1 k.k.,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 25 czerwca 2020 r. w trybie art. 535 § 5 k.p.k.,

kasacji Prokuratora Generalnego na niekorzyść oskarżonego

od wyroku Sądu Okręgowego w G. z dnia 7 lutego 2020 r., sygn. akt VI Ka (...),

zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w G. z dnia 15 lipca 2019 r., sygn. akt IX K (...), i umarzającego postępowanie karne,

1. uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi Okręgowemu w G. do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym;

2. obciąża Skarb Państwa wydatkami za postępowanie kasacyjne.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 15 lipca 2018 r., sygn. akt IX K (...) Sąd Rejonowy w G. uznał oskarżonego E. J. za winnego tego, że w dniu 21 listopada 2017 r. w G. działając

wspólnie i w porozumieniu z ustalonym nieletnim zmuszał G. D. do zaniechania zawiadomienia nauczycieli o paleniu papierosów w toalecie szkolnej poprzez stosowanie przemocy w postaci uderzenia w twarz i kopnięcia w udo oraz gróźb bezprawnych pobicia i pozbawienia życia, to jest przestępstwa z art. 191 § 1 k.k. i za to na podstawie art. 191 § 1 k.k. w zw. z art. 37a k.k. skazał go na karę 3 miesięcy ograniczenia wolności z obowiązkiem wykonywania nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 20 godzin w stosunku miesięcznym.

Apelację od wyżej wskazanego wyroku wniósł obrońca z urzędu oskarżonego, który to orzeczenie zaskarżył wyrok w całości zarzucając obrazę przepisów postępowania, mającą wpływ na treść zaskarżonego wyroku tj.:

1. art.170 § 1 i 185a § 1 k.p.k. poprzez bezzasadne oddalenie wniosku obrony o przesłuchanie świadków S. J. i M. Z. oraz o ponowne przesłuchanie świadków: B. H. i G. D., skutkujące przyjęciem, że oskarżony dopuścił się popełnienia czynu z art. 191 § 1 k.k.,
2. spowodowany powyższym błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę wyroku, mający wpływ na jego treść, a polegający na bezpodstawnym przyjęciu, iż oskarżony popełnił przypisany mu występki;
3. niesłuszne niezastosowanie instytucji warunkowego umorzenia postępowania karnego względem oskarżonego mimo spełnienia przesłanek do jej zastosowania.

Sąd Okręgowy w G. wyrokiem z dnia 7 lutego 2020 r., w sprawie VI Ka (...) zmienił punkt I zaskarżonego wyroku w ten sposób, że:

1. na mocy art. 66 § 1 k.k. i art. 67 § 1 k.k. warunkowo umorzył postępowanie karne wobec oskarżonego E. J. o przypisany mu czyn polegający na tym, że w dniu 21 listopada 2017 r. w G. działając wspólnie i w porozumieniu z ustalonym nieletnim zmuszał G. D. do zaniechania zawiadomienia nauczycieli o paleniu papierosów w toalecie szkolnej poprzez stosowanie przemocy w postaci uderzenia w twarz i kopnięcia w udo oraz gróźb bezprawnych pobicia i pozbawienia życia – tj. o występki z art. 191 § 1 k.k.;
2. na mocy art. 67 § 2 k.k. oddał oskarżonego w okresie próby pod dozór

kuratora;

3. na mocy art. 67 § 3 k.k. orzekł od oskarżonego na rzecz pokrzywdzonego G. D. nawiązkę w kwocie 200 zł.

Kasację od całości wyroku na niekorzyść oskarżonego w dniu 7 maja 2020 r. wniósł do Sądu Najwyższego Prokurator Generalny. Podniósł w niej zarzut rażącego i mającego istotny wpływ na treść wyroku naruszenia przepisów prawa materialnego, a mianowicie art. 67 § 1 k.k. oraz prawa procesowego, a mianowicie art. 413 § 1 pkt 5 k.p.k. w zw. z art. 458 k.p.k., polegające na zaniechaniu określenia czasu obowiązywania orzeczonego wobec E. J. środka probacyjnego w postaci warunkowego umorzenia postępowania karnego.

Wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w G. w postępowaniu odwoławczym
Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja Prokuratora Generalnego jest zasadna w stopniu oczywistym, co pozwoliło rozpoznać ją w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

Zaskarżony nią wyrok jest dotknięty uchybieniem wskazanym w zarzucie kasacji.

Nie ulega wątpliwości, że opisana w przepisach rozdziału VIII Kodeksu karnego instytucja warunkowego umorzenia postępowania (art. 66 – 68) stanowi „środek związany z poddaniem sprawcy próbie”. Na podstawie art. 66 § 1 k.k. można uznać za generalną przesłankę stosowania warunkowego umorzenia postępowania uzasadnione przypuszczenie sądu, że oskarżony pomimo umorzenia postępowania będzie przestrzegał porządku prawnego, w szczególności nie popełni przestępstwa. Stosownie do treści art. 67 § 1 k.k. warunkowe umorzenie postępowania następuje na okres próby, który wynosi od roku do dwóch lat i biegnie od uprawomocnienia się orzeczenia. Umarzając w tym trybie postępowanie sąd może w okresie próby oddać sprawcę pod dozór kuratora lub osoby godnej zaufania, stowarzyszenia, instytucji albo organizacji społecznej, do której działalności należy troska o wychowanie, zapobieganie demoralizacji lub pomoc skazanym (art. 67 § 2 k.k.), może też nałożyć na sprawcę stosowne obowiązki wskazane w art. 67 § 3 k.k. Te regulacje nadają zatem instytucji warunkowego umorzenia postępowania jednoznacznie charakter probacyjny. Stąd też wyznaczenie okresu próby na konkretny – zgodny z przywołanym brzmieniem art.

67 § 1 k.k. – czas realizuje dwie zasadnicze funkcje. Służy oddziaływaniu wychowawczemu na sprawcę przestępstwa, a zarazem weryfikacji postawionej względem niego pozytywnej prognozy kryminologicznej. Określenie długości okresu próby w wyroku warunkowo umarzającym postępowanie karne jest – jak to ujął Sąd Najwyższy w przywołanym w kasacji wyroku z dnia 16 stycznia 2015 r. , sygn. akt V KK 377/14 (Lex nr 1645281) - „podstawowym i niezbędnym składnikiem wyroku , a podstawą prawną do jego określenia musi być przepis art. 413 § 1 pkt 5 k.p.k. Braku postanowień w tym względzie nie da się uzupełnić w postępowaniu wykonawczym, co czyni taki wyrok niewykonalnym”.

Zaskarżony kasacją wyrok nie zawiera jednak konkretnego określenia trwania czasu próby. Sąd Okręgowy sporządzając pisemne uzasadnienie tego orzeczenia dostrzegł ten brak i stwierdził, że jego zamiarem było wyznaczenie okresu próby na dwa lata. Oczywiście jest, że to zauważenie nie może konwalidować opisanego powyżej uchybienia, którym jest dotknięty zaskarżony kasacją wyrok. Stanowi ono rażące naruszenie przepisów tak prawa materialnego (art. 67 § 1 k.k.), jak i procesowego (art. 413 § 1 pkt 5 k.p.k.) i miało istotny wpływ na treść tego orzeczenia. Niewyznaczenie okresu próby nie tylko wręcz uniemożliwia weryfikację przyjętej wobec E. J. prognozy kryminologicznej, ale też skutkuje niemożnością stwierdzenia kiedy ten okres próby w danym wypadku się zakończy, co jest decydujące dla możliwości podjęcia decyzji o podjęciu warunkowo umorzonego postępowania – w myśl treści art. 68 § 4 k.k.

Z tych to względów należało uwzględnić kasację, co skutkowało koniecznością uchylenia wyroku będącego przedmiotem jej zaskarżenia i przekazania sprawy Sądowi Okręgowemu w G. do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym. W jego toku Sąd ten będzie miał na uwadze powyższe wnioski i spostrzeżenia.

Orzeczenie o wydatkach uzasadnia treść art. 638 k.p.k.